

WagnerVrienden VZW

Elisabethlaan 278

8400 OOSTENDE

info@wagnervrienden.be

www.wagnervrienden.be

www.facebook.com/
wagnervrienden

Ondernemingsnummer:
0846.548.989

Rekeningnummer:
BE28 3631 0687 2620
BIC BBRUBEBB

In dit nummer:

Komende activiteiten p. 2

De WagnerVrienden raden aan... p. 9

De WagnerVrienden diepen het uit... p.13

De WagnerVrienden waren er ook... p.16

Bayreuther Festspiele 2015 p.21

Kalender 2014-2015 p.22

Colofon p.24

WagnerNieuws

Nummer 10

September 2014

Voorwoord door de voorzitter

Beste WagnerVrienden

Enkele gedachten bij het begin van een nieuw opera- en Wagnerseizoen.

Onze vereniging is jong, want ze is gesticht in mei 2012. Zeker het eerste jaar was een periode van tasten zoeken. Maar geleidelijk aan werd voor het Bestuur duidelijk wat een moderne Wagnervereniging moet zijn, waar de prioriteiten moeten liggen. De activiteiten die het best liggen zijn de concerten en de uitstappen. Er zullen dus ook dit seizoen een aantal concer-

ten en reizen zijn. Maar we mogen ook onze intellectuele activiteiten niet uit het oog verliezen. Daarom nodigen wij ook dit jaar een aantal sprekers uit om aspecten van het werk van de meester van Bayreuth of aanverwante onderwerpen te belichten. Meer hierover in de volgende edities van het WagnerNieuws.

We raken ook geleidelijk aan meer en bekend in binnen- en buitenland. Dit onder andere dankzij de vele persoonlijke contacten die we met andere Wag-

nerverenigingen onderhouden. Het doet een genoegen te constateren dat verenigingen en organisaties van allerlei slag een beroep doen op de WagnerVrienden, als ze een onderwerp over Wagner willen uitdiepen.

Het bestuur wenst alle leden een mooi operaseizoen toe!

–Bernard Huyvaert
Voorzitter WagnerVrienden

Jaarlijkse bloemenhulde bij het graf van Richard Wagner en zicht op Villa Wahnfried dat nog steeds een bouwwerf is.

Komende activiteiten

De vzw WagnerVrienden organiseert op regelmatige basis speciale activiteiten voor zijn leden: lezingen, concerten, ontmoetingen, uitstappen, ... In deze rubriek vindt u het complete overzicht met alle nodige praktische informatie.

WagnerActiviteit#7: Interview met Iréne Theorin & Concert Mirella Hagen | Zondag 28 september | Ottogracht Gent

De WagnerVrienden openen het seizoen 2014-2015 met een goed gevulde en gevarieerde namiddag op zondag 28 september waarbij u kennis maakt met een ervaren zangeres en aanstormend talent.

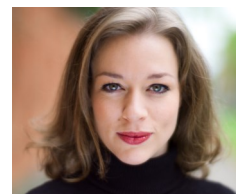
Als eerste deel van deze WagnerActiviteit, ontvangen we **Iréne Theorin**. Deze Zweedse sopraan is één van de belangrijkste hedendaagse vertolksters van de grote Wagnerpartijen als Isolde en Brünnhilde. Na haar debuut als Brünnhilde in de *Ring* in Kopenhagen, zong ze deze rol al in alle grote operahuizen (New York, Berlijn, Milaan, Keulen,...). In de Munt zong ze voor de eerste keer Isolde en met deze rol trok ze eveneens de wereld rond, onder andere in Bayreuth was ze reeds vaak als Isolde te horen. Iréne Theorin is in Gent te gast omdat zij de titelrol vertolkt in de eerste cast van de nieuwe *Elektra* in de Opera Vlaanderen. Tijdens een interview met haar gaan we na hoe zij omgaat met het complexe universum van Richard Strauss en Hugo von Hofmannsthal, hoe zij deze nieuwe productie beleeft en vooral hoe zij omgaat met het werk van Richard Wagner.

In het tweede luik van deze WagnerActiviteit, hebben we de Duitse sopraan **Mirella Hagen** te gast. Deze Duitse sopraan zong reeds verscheidene rollen in de Vlaamse Opera. Ook in Bayreuth heeft men haar talent ontdekt want zij mag sinds 2013 verschillende rollen (Woglinde en Waldvogel) zingen in de *Ring*. In het WagnerNieuws#9 kunt u ook een interview met haar lezen. Samen met pianist **Hilko Dumno** brengt zij ons een **gevarieerd recital** met liederen van R. Wagner, R. Strauss, A. Schönberg en A. Berg.

Om deze dag gezellig af te sluiten, kunt u samen met andere leden 's avonds nog mee gaan eten in een Gents restaurant.

Programma:

14u30	Onthaal
15u00	Interview en vragensessie met Iréne Theorin
16u00	Pauze en drink
17u00	Recital Mirella Hagen en Hilko Dumno
18u15	Meet and Greet met de artiesten
19u00	Avondmaal in brasserie 't Vrijdagsgevoel (optioneel)

Mirella Hagen

Iréne Theorin

Praktische info:

> **Datum:** Zondag 28 september vanaf 14u30

> **Locatie:** Academie de Kunstbrug Gent
Ottogracht 4
9000 Gent

De Kunstbrug is vlot met het openbaar vervoer bereikbaar. U kunt de buslijnen 3 en 5 nemen tot aan de halte Sint Jacobs/Vlasmarkt. Heel wat bussen stoppen ook aan "Gent Ottogracht". Parkeren kan gratis aan de achterzijde van de academie (Baudelostraat).

> **Prijs:** € 12 (leden) | € 15 (niet-leden)

In de prijs is één consumptie inbegrepen.

> **Inschrijvingen:** info@wagnervrienden.be of direct via storting op onze rekening
BE28 3631 0687 2620.

> **Avondmaal:** Indien u 's avonds wenst mee te eten in Brasserie "t Vrijdagsge
voel" (Vrijdagmarkt 29), gelieve dit tijdig te bevestigen
via een e-mail aan info@wagnervrienden.be.

Algemene Vergadering WagnerVrienden | Zaterdag 29 november | Ottogracht Gent

Zoals bepaald in onze statuten, eindigt elk werkjaar met een Algemene Vergadering in de loop van de maand november. Bij deze zouden we u graag reeds op de hoogte brengen dat de AV van dit werkjaar zal doorgaan op **zaterdag 29 november om 14u**. Als locatie kiezen we opnieuw voor de **Academie de Kunstbrug** aan de **Ottogracht 4** te Gent. De officiële uitnodiging en de nodige documenten (overzicht financiën, kandidaturen voor de Raad van Bestuur, volmachten, ...) volgen enkele weken voordien.

Net als bij de AV van november 2013, zullen we u graag een overzicht geven van de realisaties en toekomstige projecten, alsook de aanwezige leden voldoende inspraak geven om het beleid van het toekomstige werkjaar verder mee te sturen. Na de AV volgt om 15u nog een **concertje** van de jonge zangeres Eliana Sebastião. Zij zal voor ons onder andere de *Wesendonck-Lieder* brengen.

De AV is uiteraard gratis voor leden. Voor het concertje betalen leden €10.

OperaReis naar Amsterdam: *Lohengrin* | Zondag 23 november

Voortaan spreken we niet meer over de Nederlandse Opera, maar over de Nationale Opera. Zij hernemen volgend seizoen de succesvolle *Lohengrin* van Pierre Audi met decors van Jannis Kounellis. De Italiaans-Griekse beeldend kunstenaar Jannis Kounellis maakt installaties die ook in een museum 'theatraal' aandoen. Zijn kracht zit in de manier waarop hij de dialoog aangaat met de ruimte. Kounellis gebruikt pure, ruwe materialen: metaal, hout, steen, wol en jute. Voor *Lohengrin* ontwierp hij een strak en imposant decor, met een grote muur van staal, als een afgesloten wereld.

In de vier hoofdrollen: Nikolai Schukoff (DNO-debuut) als Lohengrin, Juliane Banse als Elsa, Evgeny Nikitin (DNO-debuut) als Telramund en Michaela Schuster als Ortrud. Schuster zagen we eerder al als Waltraute in *Götterdämmerung*. Huisdirigent Marc Albrecht leidt het Nederlands Philharmonisch orkest.

Praktische info:

- > **Wanneer:** Zondag 23 november (de opera begint om 13u30)
 - > **Transport:** We gaan per bus naar Amsterdam. Er zijn drie opstapplaatsen:
 - ◇ 8u: P+R Gentbrugge (onder voorbehoud wegens werken)
 - ◇ 8u45: Brussel (Heizel: Garage d'Ieteren, Kruispunt Houba de Strooperlaan / Magnoliaaan)
 - ◇ 9u35: Antwerpen (Hotel Crowne Plaza)
 - > **Prijs:** ca. € 135 (ticket cat. 3 & bus) | € 35 (enkel bus)
- Niet-leden betalen €15 meer.
- > **Inschrijvingen:** Momenteel zijn al onze tickets verkocht. Indien u nog mee wenst te gaan, dan proberen wij nog extra tickets te reserveren. Contacteer info@wagnervrienden.be.

Lohengrin | © Nationale Opera Amsterdam

OperaReis naar Düsseldorf: *Der Fliegende Holländer* | Zondag 25 januari

Volgend seizoen trekken we voor een tweede keer naar de Deutsche Oper am Rhein in Düsseldorf. Deze keer voor een reprise van *Der Fliegende Holländer*. Axel Kober dirigeert en Egils Silins zingt de titelrol.

Muzikale leiding: Axel Kober

Regie: Adolf Dresen

Scenografie en kostuums: Wolf Münzner

Koorleiding: Christoph Kurig

Holländer: Egils Silins

Senta: Elisabet Strid

Erik: Corby Welch

Daland: Sami Luttinen

Steuermann: Cornel Frey

Mary: Sarah Ferede

Koor: Chor der Deutschen Oper am Rhein

Orkest: Düsseldorfer Symphoniker

Praktische info:

- > **Datum:** Zondag 25 januari (de opera begint om 15u)
- > **Transport:** We gaan per bus naar Düsseldorf. Er zijn twee opstapplaatsen:
 - ◇ 9u: P+R Gentbrugge
 - ◇ 9u45: Brussel (Heizel: Garage d'Ieteren, Kruispunt Houba de Strooperlaan / Magnoliaaan)
- > **Prijs:** ca. € 100 (ticket cat. 2/3 & bus) | € 40 (enkel bus)

Niet-leden betalen €15 meer.

De definitieve prijs wordt gecommuniceerd met de betalingsinformatie.

- > **Inschrijvingen:** Contacteer zo snel mogelijk info@wagnervrienden.be

Der Fliegende Holländer | © Deutsche Oper am Rhein

OperaReis naar Essen: *Die Walküre* | Zondag 8 maart

De opera van Essen herneemt volgende lente voor twee voorstellingen de zeer goede *Walküre* van Dietrich W. Hilsdorf. Tomas Netopil, reeds enkele keren te gast in de Opera Vlaanderen, dirigeert het uitstekende orkest van Essen.

Siegmond: Jeffrey Dowd

Hunding: Tijl Faveyts

Wotan: Almas Svilpa

Sieglinde: Katrin Kapplusch

Brünnhilde: Rebecca Teem

Fricka: Ursula Hesse von den Steinen

Helmwige: Lisette Bolle

Gerhilde: Sandra Janušaitė

Ortlinde: An De Ridder

Waltraute: Marie-Helen Joël

Siegrune: Liliana Sofia Ferreira de Sousa

Roßweiße: Ieva Prudnikovaite

Grimgerde: Marion Thienel

Schwertleite: Bettina Ranch

Praktische info:

> **Datum:** Zondag 8 maart (de opera begint om 16u30)

> **Transport:** We gaan per bus naar Essen. Er zijn twee opstapplaatsen:

- ◇ 9u: P+R Gentbrugge
- ◇ 9u45: Brussel (Heizel: Garage d'Ieteren, Kruispunt Houba de Strooperlaan / Magnoliaaan)

> **Prijs:** ca. € 100 (ticket cat. 2/3 & bus) | € 40 (enkel bus)

Niet-leden betalen €15 meer.

De definitieve prijs wordt gecommuniceerd met de betalingsinformatie.

> **Inschrijvingen:** Contacteer zo snel mogelijk info@wagnervrienden.be

Die Walküre | © Aalto – Oper Essen

OperaReis naar Amsterdam: *Benvenuto Cellini* | Maandag 25 mei

Benvenuto Cellini mag dan wel geen opera van Wagner zijn, maar de verleiding was voor ons te groot... Dit bijzonder interessante werk van Hector Berlioz wordt maar zelden uitgevoerd en de door de Nationale Opera bijeengebrachte cast lijkt bijzonder sterk te zijn. Dit is een uitzonderlijke kans om dit werk te ontdekken. Het verhaal gaat over het voltooiën van een Perseus-beeld in opdracht van paus Clemens VII. Fieramosca, Cellini's rivaal, zet hem telkens de voet dwars. Berlioz maakte een groots spektakel van het Romeinse carnaval, waarin iedereen zich als een ander kan voordoen. Op Aswoensdag weet de beeldhouwer het beeld nog net op tijd af te maken, ondanks Fieramosca's poging tot sabotage. Niet alleen de kunstenaar triomfeert, ook de mens: nu Cellini zijn taak heeft volbracht, mag hij trouwen met zijn geliefde Teresa. *Benvenuto Cellini* is een kruidig geheel – met liefde, spanning, doodslag en de dreiging van de strop, naast komische situaties en schelmenstreken.

Met veel belangstelling wordt uitgekeken naar de terugkeer van dirigent Sir Mark Elder en het DNO-debuut van Terry Gilliam als regisseur. Gilliam is bekend van Monty Python's Flying Circus en hij realiseerde voor de Opera Vlaanderen een reeds bijzonder gesmaakte *Damnation de Faust*. In de titelrol, waarvoor een tenor nodig is met een stralende hoogte, staat John Osborn; hij maakte in Amsterdam veel indruk als Lord Arturo Talbo in *I Puritani*, Léopold in *La Juive* en recent Arnold Melcthal in *Guillaume Tell*. Ook in de Munt zagen we hem reeds verschillende keren (*Lucia di Lammermoor*, *Les Huguenots*, *Roméo et Juliette*). Zijn geliefde Teresa is de bekende Franse sopraan Patricia Petibon, die bij De Nationale Opera debuteert.

Muzikale leiding : Sir Mark Elder
 Regie: Terry Gilliam
 Coregie en choreografie: Leah Hausman
 Decor: Rae Smith
 Kostuums: Katrina Lindsay
 Licht: Paule Constable
 Video: Finn Ross

Benvenuto Cellini: John Osborn
 Giacomo Balducci: Maurizio Muraro
 Fieramosca: Laurent Naouri
 Le Pape Clement VII: Orlin Anastassov
 Francesco: Nicky Spence
 Pompeo: André Morsch
 Le Cabaretier: Marcel Beekman
 Teresa: Patricia Petibon
 Ascanio: Michèle Losier

Koor: Koor van De Nationale Opera
 Orkest: Rotterdams Philharmonisch Orkest

Praktische info:

- > **Datum:** Maandag 25 mei (de opera begint om 13u30)
Dit is Pinkstermaandag.
- > **Transport:** We gaan per bus naar Amsterdam. Er zijn drie opstapplaatsen:
 - ◇ 8u: P+R Gentbrugge
 - ◇ 8u45: Brussel (Heizel: Garage d'Ieteren, Kruispunt Houba de Strooperlaan / Magnoliaaan)
 - ◇ 9u35: Antwerpen (Hotel Crowne Plaza)
- > **Prijs:** ca. € 135 (ticket cat. 3 & bus) | € 35 (enkel bus)
Niet-leden betalen €15 meer.
- > **Inschrijvingen:** Contacteer zo snel mogelijk info@wagnervrienden.be

De befaamde *Perseus* van (de historische) Benvenuto Cellini, te bewonderen in Firenze.

De WagnerVrienden raden aan...

De vzw WagnerVrienden selecteert regelmatig voor zijn leden interessante producties, boeken of activiteiten die we enkel maar van harte kunnen aanraden. Hier vind je ook de activiteiten georganiseerd door onze partnerverenigingen zoals Amarant en de Vlaamse Opera.

Wagner in Bozar

In de Belgische operahuizen is er dit seizoen helaas geen Wagner te horen. Gelukkig staan er in de Brussels Bozar enkele concerten met muziek van de grootmeester op het programma. Wij geven u een overzicht.

Dinsdag 21 oktober, 20:00 uur

Rotterdams Philharmonisch Orkest o.l.v. Yannick Nézet-Séguin

Sopraan : Dorothea Röschmann

Richard Wagner : *Siegfried Idyll*

Richard Strauss : *Vier letzte Lieder*

Ein Heldenleben, opus 40

Yannick Nézet-Séguin

Woensdag 26 november 2014, 20:00 uur

Wiener Symphoniker o.l.v. Philippe Jordan

Piano : Khatia Buniatishvili

Richard Wagner : *Ouverture Tannhäuser*

Franz Liszt : *Concerto voor piano en orkest nr 2, S. 125*

Anton Bruckner : *Symfonie nr 1*

Philippe Jordan

Zondag 11 januari 2015, 20:00 uur

Simon Bolivar Symphony Orchestra Venezuela o.l.v. Gustavo Dudamel

Ludwig van Beethoven : *Symfonie nr 5, opus 67*

Richard Wagner : *Einzug der Götter in Walhall*

Siegfrieds Rheinfahrt

Siegfrieds Tod und Trauermarsch

Waldesrauschen

Der Walkürenritt

Gustavo Dudamel

Zondag 15 maart 2015, 17:00
 Maandag 16 maart 2015, 17:00
 Dinsdag 17 maart 2015, 17:00
 Woensdag 18 maart 2015, 17:00

„Salzburger Marionettentheater“

Richard Wagner : *Der Ring des Nibelungen*

Alberich en de Rijn-
 dochters

- ◆ Regie : Carl Philip von Maldeghem
- ◆ Muziekconcept : Philippe Brunner
- ◆ Poppenontwerp, kostuums, decor : Christian Floeren
- ◆ Belichting : Eduard Stipsits
- ◆ Acteurs : Marie-Eve Musy en Yoann Moëss
- ◆ Opname : 1958–1964 Wiener Philharmoniker o.l.v. Georg Solti
- ◆ Boventiteling in het Nederlands.

Uittreksel uit de Bozar-brochure 2014–15:

“Al honderd jaar lang betovert het Salzburger Marionettentheater het publiek met opera’s in miniatuur, waarin de hoofdrol aan poppen wordt toevertrouwd. De spelers geven de poppen menselijke trekken en meer emoties dan je voor mogelijk houdt.

Anders dan bij operazangers van vlees en bloed kunnen de poppen vliegen, salto’s maken – kortom, alles waar het meest sprookjesachtige libretto om vraagt. Het Salzburger Marionettentheater balt nu Wagners magistrale epos Der Ring des Nibelungen samen in één avondvullende voorstelling. Uit meer dan zestien uur drama maakte regisseur Carl Philip von Maldeghem rake keuzes, die geen afbreuk doen aan de kracht van de muziek of het verhaal. Integendeel: dit is allesbehalve een ‘onverteerbare’ Wagner – er mag zelfs gelachen worden. De verrassend moderne poppen gaan in dialoog met twee acteurs die buiten het kader van het poppentheater vallen. Samen maken ze van deze Ring een heel actuele voorstelling. De poppen krijgen de stemmen van enkele van de grootste zangers uit de operageschiedenis, vastgelegd op legendarische opnames door de Wiener Philharmoniker onder leiding van Georg Solti.”

⇒ Deze productie is ook uitgebracht op DVD en kan besteld worden via deze link :
<http://www.marionetten.at/souvenirshop/souvenirshop>

Wagner in Concertgebouw Brugge

Dinsdag 3 maart 2015, 20:00 uur

Hallé Orchestra o.l.v. Sir Mark Elder

Piano : Martin Stadtfeld

Richard Wagner: *Ouverture Der fliegende Holländer*

Robert Schumann: *Pianoconcerto in a, opus 54*

Edward Elgar: *Enigmavariaties, opus 36*

Wagner in De Bijloke

Zaterdag 27 september 2014, 20:00 uur

Orchestre des Champs-Élysées o.l.v. Philippe Herreweghe

Sopraan : Ann Hallenberg

Richard Wagner : *Prelude tot het derde bedrijf Die Meistersinger von Nürnberg*

Gustav Mahler : *Kindertotenlieder*

Johannes Brahms : *Symfonie nr 4, opus 98*

Vrijdag 3 april 2015, 20:00 uur

deFilharmonie o.l.v. Carlo Rizzi

Louis Spohr : *Faust (ouverture)*

Robert Schumann : *Szenen aus Goethes Faust (ouverture)*

Richard Wagner : *Eine Faust-Ouverture*

Ferenc Liszt : *Eine Faust-Symphonie*

Wagner in de cinema (Kinopolis/Utopolis)

Zaterdag 13 december 2014, 17:30 uur: *Die Meistersinger von Nürnberg* (Kinopolis)

James Levine keert na acht jaar afwezigheid terug naar het Met-podium om een van de bekendste werken van Wagner te begeleiden met deze epische komedie over een groep meesterzangers uit de Renaissance die een stad samenbrengen met hun zangwedstrijd. In de cast vinden we Johan Reuter, Johan Botha, Hans-Peter König en Annette Dasch terug. De regie is van Otto Schenk.

Dinsdag 24 februari 2015, 19:00 uur: *Der Fliegende Holländer* (Utopolis)

Rechtstreekse uitzending vanuit het Royal Opera House in London. In de cast vinden we Bryn Terfel en Adrianne Pieczonka. De muzikale leiding is in handen van Andris Nelsons, de regie is van Tim Albery.

Ann Hallenberg

Carlo Rizzi

Bryn Terfel

Rouwcantate H.L. Hanssens | 22 februari 2015

Ons lid **David Vergauwen** behaalde onlangs met grootste onderscheiding en de felicitaties van de jury zijn doctoraat in de geschiedenis. Tijdens zijn lange speurtochten naar materiaal om zijn thesis te kunnen uitwerken, stootte hij in het Conservatorium van Brussel op het manuscript van een verloren gewaande partituur van de Belgische (Gentse) componist Karel Lodewijk Hanssens.

Het gaat om een rouwcantate geschreven naar aanleiding van het overlijden van Koning Leopold I. Onmiddellijk vatte hij de idee op om deze cantate te laten opvoeren. Hij is hierin geslaagd, want op **zondag 22 februari 2015 om 15 uur** zal ze te horen zijn in **het Zuidershuis**, Waalse Kaai, te Antwerpen, opgevoerd door het Metropolis Orkest en Koor en solisten o.l.v. Jaak Gregoir.

> Kaarten kunnen besteld worden aan € 12 per stuk via deze link <http://www.metropolisorkestenkoor.eu/Pages/NL/reservaties/Form.php?DatumConcert=150222>.

> Lukt dit niet, dan kan het ook via onze penningmeester Francis Van Rossum, **GSM 0494 13 40 55**.

Nieuwe CD's op de markt

> *Der Ring des Nibelungen* (productie Seattle)

De *Ring des Nibelungen* werd in 2013 in Seattle opgevoerd en opgenomen (jammer genoeg enkel op CD).

Deze opname komt nu op de markt in een fraaie box van 14 CD's, aangevuld met een boekje met heel wat informatie en kleurfoto's.

Enkele namen:

Dirigent: Asher Fisch

Fricka: Stephanie Blythe; Wotan: Greer Grimsley; Siegfried: Stefan Vinke; Brünnhilde: Alwyn Mellor

Verdere info vindt u op <http://www.seattleopera.org/shop/detail.aspx?id=522>

> Marek Janowski

In 2010 begonnen de platenmaatschappij Pentatone, het Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, het Rundfunkchor Berlin en dirigent Marek Janowski aan het grote avontuur om de tien „Bayreuth“ opera's van Richard Wagner concertant uit te voeren en te registreren op CD.

Deze opnames zijn nu verkrijgbaar in een luxueuze box van 32 CD's en 1 DVD (hierop een interview met Marek Janowski en een fragment uit *Götterdämmerung*).

Verdere info via <http://www.pentatonemusic.com/complete-edition-wagner-operas>.

De WagnerVrienden diepen het uit...

Met deze rubriek wensen we op regelmatige basis ook een onderwerp in verband met Wagner echt uit te diepen. In deze editie gaan we in op de relatie tussen Wagner en Dvořák, een onverwachte ontmoeting.

Wagner & Dvořák | Bernard Huyvaert

Iedereen herinnert zich de mooie, poëtische *Rusalka* (1900) van Dvořák (1841 – 1904) in de Munt, in de regie van Stefan Herheim. Ik had het geluk onlangs twee maal in korte tijd het werk te beluisteren in concertante versie, een eerste maal in het Concertgebouw Amsterdam, een tweede maal in het Concertgebouw Brugge.

De gelijkenissen tussen *Rusalka* en de opera's van Wagner zijn opvallend. In de eerste akte van *Rusalka* treden drie vrouwelijke zangers op de voorgrond. Het gaat weliswaar niet om Rijndochters die belaagd worden door een Neveling, maar om Woudnimfen die worden benaderd door de Watergeest. Rusalka is de dochter van de Watergeest. Zij is verliefd op de prins, een mens, en moet haar waternatuur achter zich laten als zij de prins wil liefhebben. "Pas op," zegt de Watergeest, "de mensen zijn slecht! Ze denken maar aan zonde!" "Ook aan liefde," repliceert Rusalka. Is dit geen samenvatting van de *Ring*? Liefde versus zonde (macht, geld).

Rusalka is bereid om voor de liefde haar eigen wereld in de steek te laten. Zij wordt door haar zusters, de Waternimfen, verstoten. Rusalka is een vrouw die door een zuivere liefde gedreven wordt. Zij laat zich niet door andere motieven leiden. Hierdoor staat zij dicht bij Brünnhilde, die niet geïnteresseerd is in macht en politiek, maar consequent kiest voor de liefde. Dat ze daarvoor moet breken met haar zusters, de Walküren, neemt ze erbij.

Het probleem van de meeste personages uit de *Ring* ligt in het feit dat zij niet kunnen kiezen tussen macht en liefde. Wotan is het duidelijkste voorbeeld hiervan want hij wil beide: én macht of geld, én liefde. Alberich maakt een radicalere keuze. Hij vervloekt de liefde en is louter een machtsmens. Wagner toont echter aan dat een samenleven van liefde en macht niet kan. Als je het domein van de liefde wil betreden, moet je de wereld van de macht achter je laten. Bij Dvořák vind je geen verwijzing naar de socialistische ideologieën van de 19de eeuw, die zo sterk hun stempel hebben gedrukt op Wagner.

Rusalka is een apolitiek werk, een sprookje, maar we mogen niet vergeten dat ook Wagner sterk geïnteresseerd was in sprookjes en dat hij de broeders Grimm heeft bestudeerd. Enkele sprookjeselementen uit zijn werk: sprekende vogels (de Waldivogel), draken, toverdranken.

In het derde bedrijf wil Rusalka terugkeren naar haar vroegere wereld. Zij is ontgoo-

Antonín Dvořák

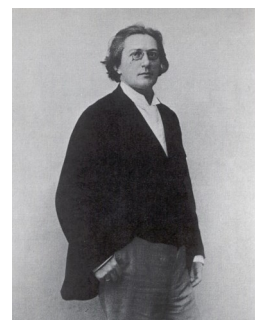
cheld in de liefde want ze is verraden door de prins die aanpapt met een vreemde prinses, net zoals Brünnhilde verraden wordt door Siegfried. Zij kan haar vroegere gedaante niet meer terugkrijgen en is verstoten door haar zusters en vervloekt door haar vader. Je waant je op het einde van het tweede bedrijf van *Die Walküre*.

Het einde van de opera verwijst dan weer meer naar *Tristan*. De prins is tot inkeer gekomen en wil zich definitief verbinden met Rusalka. Rusalka waarschuwt hem: "Als je mij kust, betekent dat je einde als mens, het betekent je dood." – "Als dat de prijs is die ik moet betalen, doe ik dat met genoegen," antwoordt de prins. Hij kust Rusalka en verdwijnt in het water, net zoals Hagen op het einde van *Götterdämmerung* in de Rijn verdwijnt. Enkel op die manier kan de prins tot eenheid komen met Rusalka. Een duidelijke verwijzing naar het einde van *Tristan*, waar beide geliefden elkaar terugvinden in een andere wereld. Bij Dvořák ontbreken echter de schopenhaueriaans-boeddhistische ideeën die Wagner zo sterk hebben beïnvloed in het tweede deel van zijn carrière.

Ook muzikaal zijn er duidelijke gelijkenissen. Beluister het begin van *Rusalka* en het begin van Siegfried. In beide werken vind je dezelfde muzikale ideeën, dezelfde introspectieve sfeer. In zijn vroege jaren had Dvořák kennisgemaakt met de muziek van Wagner. In het "Voorlopige Theater" in Praag, waar Dvořák altviool speelde, had Wagner eigen werk gedirigeerd (1863). Dvořák was gefascineerd door de man – hij achtervolgde hem in de straten van Praag om een glimp van de maestro op te vangen – en zijn muziek. Hij wilde oorspronkelijk muziek schrijven à la Wagner. Deze wagneriaanse periode valt in het decennium 1860–1870.

In 1871 verkreeg Dvořák met zijn *Hymnus* voor gemengd koor en orkest op voorspraak van Johannes Brahms (1833–1897) een toelage van de staat om enkele jaren onbezorgd te kunnen componeren. Dvořák kwam al snel onder invloed van Brahms en zijn verdediger – bovendien een notoir anti-Wagneriaan – Hanslick. Zij verdedigden een absolute, een zuivere muziek, die geen ideeën, ideologie of moeilijke esthetische principes zou vertolken. Daarnaast was er de invloed van Smetana die hem in de richting dreef van nationale Tsjechische thema's. Zo ontstonden de *Slavische Dansen*, waar de invloed van Brahms duidelijk te horen is, en kreeg Dvořák een folkloristisch imago, dat hem door zijn uitgever wel gedeeltelijk opgedrongen was. Hij was er nooit gelukkig mee dat hij als een Tsjechische Brahms werd beschouwd.

New York was in de tijd van het bezoek van Dvořák aan de USA (1892–95) dé Wagnerstad bij uitstek. Het betekende voor Dvořák een vernieuwd contact met de meester uit Bayreuth. Hij werd er definitief bevrijd van de druk van Brahms. Anton Seidl (1850 – 1898) speelde een grote rol in de "bekering" van Dvořák. Seidl was een overtuigd Wagneriaan. Hij was uit Budapest afkomstig, was in 1872 naar Bayreuth afgereisd om Wagner bij te staan bij de uitvoering van de *Ring* in 1876. Hij had in 1882 de eerste *Ring* gedirigeerd in London. In 1885 werd hij naar New York uitgenodigd. Dvořák en Seidl ontmoetten elkaar regelmatig in New York en hielden er verhitte discussies over Wagner en zijn muziek.

Anton Seidl

Na zijn Amerikaans avontuur en zijn schitterende negende symfonie keerde Dvořák naar Tsjechië terug. Hij wilde enkel nog dramatische muziek schrijven en zijn volk opvoeden. Dit betekende een definitief afscheid van Brahms en een terugkeer naar Wagner. Aan één van zijn leerlingen zei hij: "Je kunt veel vertellen over Wagner en je kunt hem bekritisieren, maar Wagner is niet te verslaan. Wat Wagner heeft gedaan, heeft niemand vóór hem gedaan. De muziek zal verdergaan en zal Wagner achter zich laten, maar Wagner zal blijven bestaan, net als die dichter die vandaag nog op school wordt aangeleerd, Homerus. Zulke Homerus is Wagner."

Ik denk dat alle Wagnerianen dit oordeel kunnen onderschrijven.

Rusalka in de regie van Stefan Herheim (2008) | © De Munt

De WagnerVrienden waren er ook...

In deze rubriek willen we onze leden een overzicht bieden van enkele persoonlijke impressies van een bijgewoonde voorstelling. Wens je zelf ook je mening hier te laten publiceren, dan mag je ons steeds jouw tekst toesturen per e-mail.

Der Ring des Nibelungen in Bayreuth | Stefan Burke

Over de *Ring* in de regie van Frank Castorf, gecreëerd voor de verjaardagseditie van 2013, is er al veel geschreven. Vorig jaar was de kritiek ronduit vernietigend, maar tijdens het tweede jaar van deze productie zijn de commentaren en reacties van het publiek al veel milder geworden. Zo gaat het tegenwoordig meestal met de producties in Bayreuth. Volgens sommigen zou dit ook komen doordat dit jaar alles op scène beter functioneert en het samenspel tussen de zangers er op vooruitgegaan is.

Castorf ziet in de *Ring* vooral een verhaal over economische systemen. Het is een

strijd tussen het communisme en het kapitalisme. Hij koppelt dit aan een verhaal over olie en de daarmee verbonden politieke geschiedenis. Van een Berlijnse regisseur is deze "ostalgie" nogal voorspelbaar.

Met *Das Rheingold* starten we aan de Route 66 met de eerste olieboringen in Texas (cf. de Amerikaanse oliemaatschappij Texaco). Voor *Die Walküre* verschuiven we naar het oosten: we bevinden ons op een pompinstallatie in Bakoe (Azerbeidzjan), waarvan Wotan de eigenaar is. Daar werd al zeer vroeg olie gewonnen voor gebruik in lampen, het was

Scènebeeld *Die Walküre* | © Bayreuther Festspiele

echter pas aan het einde van de 19de eeuw dat de grootschalige exploitatie begon. Rond 1900 werd dit een van de allerbelangrijkste oliecentra ter wereld. Zoals we weten, speelt olie in alle gewapende conflicten een centrale rol. Dit was ook zo in Bakoe. De beroemde strijd om Stalingrad (het hedendaagse Wolgograd) tijdens de Tweede Wereldoorlog werd onder andere gevoerd om het bezit van de strategische olievelden in Bakoe. Deze waren van essentieel belang voor de energiebevoorrading van de verschillende strijdende partijen. Oorspronkelijk werden de Nazi's van hieruit bevoorrad, maar na de verschillende blokkades, moesten ze zelf proberen deze velden in hun bezit te krijgen. Meerder plannen mislukten echter. Om de tegenstander zeker geen olie te bezorgen, werden zelfs velden in brand gestoken (cf. het einde van *Die Walküre*). Interessant ook om weten is dat ene Jozef Stalin sterk met deze stad en olie verbonden is. In oktober 1901 kwam de jonge Stalin terecht in Batumi (in het huidige Georgië). Daar werkte hij in een olieraffinaderij van de bekende Joodse familie Rotschild. In 1902 brak daar een brand uit (misschien aangestoken?), waarna hij een massale stakingsactie op touw zetten. Voor deze feiten werd Stalin eerst gearresteerd en dan later weer vrijgesproken. Hij verliet de stad en ging meer naar het oosten, onder andere naar Bakoe. Zijn familie installeerde zich in de loop van 1907 eveneens in de stad, maar zijn vrouw stierf er wel ten gevolge van de gigantische pollutie. Na een intense periode van rouw, bouwde hij van hieruit verder zijn machtsbasis uit via het organiseren van stakingen en het beramen van aanslagen op de oliebaronnen. Het ver-

band tussen Bakoe en Stalin is overduidelijk en van daaruit is de stap naar het communisme maar klein. Het communisme en het marxisme vormen het centrale thema in *Siegfried*. Het scènebeeld maakt dit duidelijk. We zien Mount Rushmore, maar de hoofden van de presidenten zijn vervangen door de grote communistische leiders of denkers: Marx, Lenin, Stalin en Mao. Wanneer de scène draait, bevinden we ons in Oost-Berlijn. De grote DDR-symbolen vallen op: Berlin Alexanderplatz, de Fernsehturm, het Weltzeituhr, ... Het olie-verhaal verschuift naar de achtergrond en we focussen ons vooral op het communistische experiment en de spanning met het kapitalisme. Wotan is nog een vertegenwoordiger van de oude cultuur, terwijl Siegfried zich een weg moet zoeken in de veranderende samenleving. Hij kan hier duidelijk niet mee om. In *Götterdämmerung* blijven we deels in Oost-Duitsland en zien we de groeiende

spanning tussen de twee economische systemen. Ook het olie-leidmotief keert nu terug want we bevinden ons aan de ingang van de “VEB Chemische Werke Buna” in Schkopau. Dit DDR-bedrijf was gespecialiseerd in het produceren van “Plaste und Elaste” (plastic en rubber) op basis van olie. Ook hier werden de kunststoffen voor de legendarische Trabant geproduceerd. Het DDR-tijdperk blijft echter niet duren want we zien geleidelijk de Muur vallen. De burgers van de voormalige DDR hebben plots geld en geven zich over aan buitensporige consumptie. De overgang is voor hen te bruusk. Pas op het einde is de overgang naar het kapitalisme compleet. We bevinden ons voor het absolute symbool van de hedendaagse vrije markteconomie: Wall Street. Brünnhilde kan hiermee niet leven en besluit alles in brand te steken...

Het verhaal waarop Castorf zijn cyclus opbouwt, is zeer boeiend en sluit goed aan bij *Ring*-thema's als macht, bezit (van grondstoffen en geld), een veranderende wereld, tegenstellingen tussen generaties, ... Soms is het echter wel problematisch hoe hij de verschillende personages hier-

Scènebeeld *Siegfried* | © Bayreuther Festspiele

aan ophangt. Waar situeren we Wotan, Alberich en Siegfried? De rol van Brünnhilde in dit geheel is ook niet echt duidelijk. Het is ook jammer dat er in *Siegfried* geen verband meer wordt gelegd met olie. Je moet als toeschouwer ook al goed op de hoogte zijn van deze achtergrond en grote stukken Duitse geschiedenis. Voor een Duitse Festspiel-bezoeker zijn vele symbolen direct veel duidelijker en zij kunnen zich sneller in de personages herkennen omdat zij de Wende meegeemaakt hebben. Zij die meer uitleg willen bij de encensering, kunnen elke dag voor

Lance Ryan (Siegfried) | © Bayreuther Festspiele

Catherine Foster (Brünhilde) en Lance Ryan (Siegfried) | © Bayreuther Festspiele

de voorstelling een inleiding op de regie bijwonen. Helaas is dit enkel in het Duits.

Een andere rode draad in de regie, is het vele gebruik van projecties en video's. Het kan gaan om live-beelden (soms van zaken die zich aan de achterzijde van de scène afspelen), om historische beelden of om vooraf opgenomen close-ups. Vooral in *Das Rheingold* werkt het overdreven gebruik hiervan afleidend. In *Die Walküre* gebruikt hij ook oude Russische beelden met titels in het Cyrillisch, maar vermits de modale toeschouwer dit niet begrijpt, heeft dit weinig toegevoegde waarde. Het is pas in *Siegfried* en *Götterdämmerung* dat een beperkter gebruik goede effecten kunnen creëren. Een voordeel is ook dat hij dankzij de video zaken kan suggereren die scenisch niet toonbaar zijn.

In het geheel van de *Ring* is er ook geen plaats voor gevoelens. Castorf kiest resoluut voor een "gedeëmotioniseerde" aanpak. Op momenten waarop we als toeschouwer kunnen ontroerd geraken, dan probeert hij dit te ontcrachten. Elk gevoel wordt verpletterd. We moeten ons concentreren op het socio-economisch verhaal. Twee voorbeelden illustreren dit

goed. Op het einde van *Die Walküre* staan Wotan en Brünhilde heel ver van elkaar. Zij communiceren niet echt en van een ontroerend afscheid is geen sprake. In de derde akte van *Siegfried* gaat hij nog verder. Het prachtige duet tussen Siegfried en de ontwaakte Brünhilde wordt ont sierd door de opkomst van drie krokodillen – symbool voor het allesvernietigende kapitalisme – die de Woudvogel en een parasol opeten. Gelukkig redt "de held" Siegfried de Woudvogel uit de klauwen van deze monsters... In *Götterdämmerung* komt zijn benadering feitelijk het best tot zijn recht. We bevinden ons in een stad met veel industrie en daar moet de sfeer wat koel en soms grimmig zijn. Helaas werkt dit minder in de drie andere delen en vooral met deze emotieloze benadering zet Castorf het publiek tegen zich op. Ook enkele andere inconsequenties (bvb. de Nibelheim-scène in *Das Rheingold*) en irritante tussenkomsten (bvb. de figurant in de eerste akte van *Siegfried*) zijn voor sommigen er te veel aan. Moest Castorf deze theatrale tics achterwege gelaten hebben, alsook wat meer tijd gehad hebben om de zaken nog wat meer uit te werken, dan zou dit een zeer geslaagde encensering geweest zijn.

Deze productie kreeg onder andere voor de hierboven vermelde ingrepen heel wat kritiek, maar ze verdient het niet volledig afgebroken te worden. Ze biedt immers veel interessantere invalshoeken dan enkele andere recente *Ring*-producties. Denken we maar aan het debacle in Parijs. Ook visueel is ze verbluffend dankzij de spectaculaire scenografie met *Siegfried* als absoluut hoogtepunt.

Muzikaal was de uitvoering ook van een goed niveau en vrij homogeen. Hetgeen echt moet benadrukt worden, is het feit dat de zangers ook allemaal geloofwaardige acteurs waren. Het beste voorbeeld hiervan is de Siegfried van Lance Ryan. Hij leefde zich perfect in de encensering in. Vocaal liet hij soms heel mooie zaken horen, zeker in *Siegfried*, maar in *Götterdämmerung* klonk zijn stem niet altijd even mooi en toonvast. Bijgevolg kreeg hij enkele boes uit het publiek, maar voor iemand die een dergelijke scenische presentatie levert, is dit onterecht. Catherine Foster is een goede Brünnhilde. In *Die Walküre* leek ze zich nog wat in te houden

en had ze last van de rookeffecten, maar in *Götterdämmerung* prononceerden haar kwaliteiten zich goed. De hoge noten zijn prima en haar stem klinkt steeds mooi. Ze moet misschien nog wat aan dramatische kracht winnen. Verder waren de absolute publiekslievelingen het Wälsungenkoppel Anja Kampe en Johan Bohta en de Mime van Burkhard Ulrich. Wolfgang Koch was als Wotan niet altijd zo boeiend. Zijn stem klinkt mooi, maar mist de noodzakelijke kracht en diepte voor de rol.

Tenslotte was er ook nog het orkest onder leiding van Kirill Petrenko. Daar waar er voor de regie nogal wat eensgezindheid ontbrak, was die voor het orkest zeer duidelijk aanwezig onder het publiek. En terecht. Petrenko en het het Festspiel-orkest brachten een wervelende versie van de partituur met aandacht voor de nodige nuances. Onder deze Maestro speelde het orkest een stuk sneller dan bij de vorige productie. Deze energieke aanpak sluit perfect aan bij de aanpak van de regisseur. Zo komen muziek en regie toch samen.

Anja Kampe (Sieglinde) en Johan Bohta (Siegmund) | © Bayreuther Festspiele

Bayreuther Festspiele 2015

Het programma van de volgende editie van de Bayreuther Festspiele is ondertussen bekend. Centraal staat een nieuwe productie van *Tristan und Isolde* in een regie van Katharina Wagner zelf. Eva-Maria Westbroek en Stephen Gould zingen de hoofdrollen. Verder worden ook nog *Lohengrin*, *Der Ring des Nibelunden* en *Der Fliegende Holländer* hernomen. Voor *Lohengrin* is het de laatste herneming. De reguliere ticketverkoop voor de helft van de plaatsen is reeds gestart. De andere helft van de plaatsen kunnen online gekocht worden vanaf **zondag 1 februari**.

Zaterdag	25 Juli, 16:00	<i>Tristan und Isolde</i>
Zondag	26 Juli, 16:00	<i>Lohengrin</i>
Maandag	27 Juli, 18:00	<i>Das Rheingold</i>
Dinsdag	28 Juli, 16:00	<i>Die Walküre</i>
Donderdag	30 Juli, 16:00	<i>Siegfried</i>
Vrijdag	31 Juli, 18:00	<i>Der fliegende Holländer</i>
Zaterdag	01 Augustus, 16:00	<i>Götterdämmerung</i>
Zondag	02 Augustus, 16:00	<i>Tristan und Isolde</i>
Maandag	03 Augustus, 18:00	<i>Der fliegende Holländer</i>
Dinsdag	04 Augustus, 16:00	<i>Lohengrin</i>
Woensdag	05 Augustus, 16:00	<i>Siegfried</i>
Vrijdag	07 Augustus, 16:00	<i>Tristan und Isolde</i>
Zaterdag	08 Augustus, 18:00	<i>Der fliegende Holländer</i>
Zondag	09 Augustus, 18:00	<i>Das Rheingold</i>
Maandag	10 Augustus, 16:00	<i>Die Walküre</i>
Woensdag	12 Augustus, 16:00	<i>Siegfried</i>
Donderdag	13 Augustus, 16:00	<i>Tristan und Isolde</i>
Vrijdag	14 Augustus, 16:00	<i>Götterdämmerung</i>
Zaterdag	15 Augustus, 18:00	<i>Der fliegende Holländer</i>
Zondag	16 Augustus, 16:00	<i>Lohengrin</i>
Dinsdag	18 Augustus, 16:00	<i>Tristan und Isolde</i>
Woensdag	19 Augustus, 18:00	<i>Der fliegende Holländer</i>
Donderdag	20 Augustus, 16:00	<i>Lohengrin</i>
Vrijdag	21 Augustus, 18:00	<i>Das Rheingold</i>
Zaterdag	22 Augustus, 16:00	<i>Die Walküre</i>
Zondag	23 Augustus, 16:00	<i>Tristan und Isolde</i>
Maandag	24 Augustus, 16:00	<i>Siegfried</i>
Woensdag	26 Augustus, 16:00	<i>Götterdämmerung</i>
Donderdag	27 Augustus, 16:00	<i>Lohengrin</i>
Vrijdag	28 Augustus, 18:00	<i>Der fliegende Holländer</i>

Kalender 2014-2015

September	
Zaterdag 27/09	Wagner in de Bijloke (Gent)*
Zondag 28/09	WagnerActiviteit#7: Concert Mirella Hagen (Gent)
Oktober	
Dinsdag 21/10	Wagner in de Bozar (Brussel)*
Zaterdag 25/10	OperaReis naar Lyon (<i>Der Fliegende Holländer</i>)
November	
Zondag 23/11	OperaReis naar Amsterdam: <i>Lohengrin</i>
Woensdag 26/11	Wagner in de Bozar (Brussel)*
Zaterdag 29/11	Algemene Vergadering WagnerVrienden (Gent)
December	
Zaterdag 13/12	<i>Die Meistersinger von Nürnberg</i> in Kinopolis*

Johan Bohta als Walter von Stolzing in *Die Meistersinger von Nürnberg* | © Metropolitan Opera

Januari	
Zondag 11/01	Wagner in de Bozar (Brussel)*
Zondag 25/01	OperaReis naar Düsseldorf: <i>Der Fliegende Holländer</i>
Februari	
Zaterdag 07/02	WagnerActiviteit rond <i>Akhnaten</i>
Vrijdag 13/02	Première <i>Akhnaten</i> (Opera Vlaanderen Antwerpen)*
Zondag 22/02	Rouwcantate H.L. Hanssens*
Dinsdag 24/02	<i>Der Fliegende Holländer</i> in Utopolis*
Zaterdag 28/02	Dinner with <i>Tosca</i>
Maart	
Dinsdag 03/03	Wagner in Concertgebouw Brugge
Zondag 08/03	OperaReis naar Essen: <i>Die Walküre</i>
15, 16, 17, 18/03	Salzburger Marionettentheater in Bozar (Brussel)*
Zaterdag 21/03	Concert Cathy Van Roy
April	
Vrijdag 03/04	Wagner in de Bijloke (Gent)
Dinsdag 14/04	Première <i>La Juive</i> (Opera Vlaanderen Gent)*
Mei	
Datum nog te bepalen	Activiteit rond <i>La Juive</i>
Juni	
Maandag 25/05	OperaReis naar Amsterdam: <i>Benvenuto Cellini</i>

Opmerking:

Deze kalender is onder voorbehoud. Sommige activiteiten kunnen nog geschrapt of toegevoegd worden. Voor de activiteiten aangeduid met het teken *, hebben we geen eigen plaatsen, maar gaat het om tips voor Wagnerianen.

WagnerVrienden VZW

Elisabethlaan 278
8400 OOSTENDE

info@wagnervrienden.be

www.wagnervrienden.be

[www.facebook.com/
wagnervrienden](http://www.facebook.com/wagnervrienden)

Ondernemingsnummer:
0846.548.989

Rekeningnummer:
BE28 3631 0687 2620
BIC BBRUBEBB

Verantwoordelijke uitgever :
WagnerVrienden vzw

De verantwoordelijke uitgever en de Raad van Bestuur zijn niet verantwoordelijk voor de in dit *WagnerNieuws* opgenomen teksten. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor het door hem of haar ondertekende artikel.

Colofon

Hebben meegewerkt aan deze editie:

- Stefan Burke
- Bernard Huyvaert
- Francis Van Rossum

Raad van Bestuur WagnerVrienden vzw:

- Voorzitter: Bernard Huyvaert
- Ondervoorzitter: Bruno Vanneste
- Penningmeester: Francis Van Rossum
- Secretaris: Stefan Burke

Stichtend Ambassadeur: Maestro Paolo Carignani

Ambassadeurs: Lucas Blondeel, Franco Farina, Dmitri Jurowski, Susan Maclean, Ann Vancoillie, Willem Van der Heyden, Werner Van Mechelen, Andrew Wise

Lidmaatschap:

- Individueel lidmaatschap: € 40
- Duo-lidmaatschap: € 50
- Jongeren (<31): € 20

Partners van WagnerVrienden vzw: Amarant vzw, Cercle belge franco-phone Richard Wagner, de Vrienden van de Opera Vlaanderen, Wag-nergenootschap Nederland.

De WagnerVrienden zijn aangesloten bij de "Gesellschaft der Freunde von Bayreuth".

Heb je opmerkingen over of suggesties voor ons magazine? Stuur dan gerust een e-mail naar info@wagnervrienden.be . Wij zijn ook steeds op zoek naar kwalitatieve bijdragen voor ons magazine. Deze mag je ons steeds bezorgen per e-mail.